

Halachos of Simchos

Shiur# 572 | Aug 15th 2026

גליון מהרש"א יורה דעה סימן כח סעיף ב

וכן אין מברכין שהחיינו על קדושי אשה. על קדושין יש לומר דעל הכשר מצוה לא תקנו שהחיינו, והרי אם אין דעתו לבא עליה (או מי שאינו יכול להוליד ואינו רוצה לבעול אותה) אינו מצוה לקדש, עיין בספר המצוות לרמב"ם עשה רי"ג כתב צונו לבעול בקדושין. משא"כ כסוי דאם שחט חייב לכסות אף שאינו רוצה לאכול לקמן סעיף י"ח, ואם לא כיסה נמי מותר לאכול, אם כן אינו הכשר כי אם עצמות המצוה בפני עצמה. וציצית נמי דאינו חייב כי אם כשלוש בגד של ארבע כנפות הוי רק כהכשר להבגד, ולרמב"ם [ברכות יא, ט] דמברך על ציצית יש לומר על פי דברי המרדכי [הלכות ציצית רמז תתקמד] במגן אברהם סימן י"ג ס"ק ח' דבאין יכול להטיל ציצית מותר ללבוש בלא ציצית, ועל כרחך אין כהכשר מצוה, דלא אסור ללבוש בלא ציצית כמו דאסור לאכול הבשר אם אינו יכול לזבוח:

בית יוסף אורח חיים סימן שלא

כתב הר"ן בריש פרק רבי אליעזר דמילה (נג. ד"ה והיכא) והיכא דאשתפוך חמימי אי נמי אבדור סמני לאחר מילה פשיטא דמחמין ושוחקין מפני הסכנה ומיהו כל היכא דאפשר לשנוי משניין וכדתנן (קלג.) לא שחק כמון מערב שבת לועס בשיניו [ונותן] וכו' מיהו היכא דאיכא חמימי לרחוץ קודם מילה ואשתפוך הנך דלאחר מילה בכהאי גוונא הוא דאיכא למידק אי אמרינן תדחה מילה כיון שאם נימול נצטרך אחר כך לחלל את השבת במכשירין או דילמא השתא מיהת כדין מהלינן ובתר הכי פקוח נפש הוא שדוחה את השבת והרמב"ן (קלד: ד"ה הלכה כראב"ע) כתב דשרי למימהליה שאין למצוה אלא שעתה ואין דוחין את המילה מפני שנצטרך אחר כך לדחות את השבת דבתר הכי פקוח נפש הוא דדחי ליה ולא מכשירי מילה [וכו'] ואינו כן דעת הרז"ה (נג.) שהוא ז"ל אמר כל היכא דאשתפוך חמימי דבתר מילה מקמי מילה תדחה מילה וכן דעת הרשב"א ז"ל (קלד: ד"ה הלכה כר"א) [וכו'] ומה שהתירו בלא התקין חלוק או סמרטוט מערב שבת לכרוך על אצבעו ולהוציאו ולא דחו המילה מפני כך כמו שדחו אותה מפני הבאת איזמל איכא למימר דאי אתידיע מילתא מקמי [מילה] אין הכי נמי ומתניתין בדלא ידעינן עד לאחר מילה ואפילו הכי כל מאי דאפשר לשנוי משנינך. ומדברי הרי"ף (נה:) והרמב"ם (מילה פ"ב ה"ח) ורבינו בהלכות מילה (סי' רסו ר.) נראה שסוברים כדעת הרז"ה והרשב"א:

משנה פסחים פרק ח משנה ז

אפילו חבורה של מאה שאין יכולין לאכול כזית, אין שוחטין עליהן.

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מא עמוד ב

האמר רב אשי, אפי' למ"ד: נשיא שמחל על כבודו - כבודו מחול, מלך שמחל על כבודו - אין כבודו מחול, שנא': שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך! מצוה שאני.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יט עמוד ב

לא חולץ ולא חולצין וכו'. איני? והאמר רב אשי: אפילו למאן דאמר נשיא שמחל על כבודו מחול - מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, שנאמר שום תשים עליך מלך - שתהא אימתו עליך! - מצוה שאני.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן נו

בדבר אלו שאין יכולין לחכות בסעודת החופה עד אחר שיברכו בהמ"ז ושבע ברכות אם יש עצה שיהיו רשאים ללכת בלא הז' ברכות מע"כ ידידי הרב הגאון הצדיק מהר"ר שלו' יחזקאל שרגא רבין האלבערשטאם שליט"א הגאב"ד והאדמו"ר מציעשינאוו.

הנה ודאי צדק כתר"ה שחיוב השבע ברכות אחר הסעודה הוא על כל האוכלים מסעודת החופה ואף על אלו שאין רואין את החתן והכלה כמפורש /אה"ע/ בסי' ס"ב סעי' י"א, ונמצא שאין רשאים לצאת קודם שמברכין הז' ברכות או שיברכו בפני עצמן בעשרה הז' ברכות כשאין להם פנאי לחכות עד אחר גמר הסעודה, אבל הא' הוא דבר שא"א לכמה אנשים לחכות עד אחר גמר הסעודה שנמשך לפעמים עד אחר חצות הלילה כשתים ושלוש שעות ועד שיבואו לביתם הוא עוד יותר משעה ומוכרחין לקום בהשכמה לצורך פרנסתם, ולברך בעצמן ז' ברכות לא ימצאו מי שיזדקק להם וגם בעלי החופה והחתן והכלה יקפידו וצריך לבקש עצה עבורם. ומה שכתב כתר"ה שהרוצה לילך קודם הז' ברכות לא יקבע סעודתו על הפת, הוא רק כשלא יאכל ממיני הסעודה אלא יטעום משהו, אבל כשיאכל ממיני הסעודה רק שבמקום הפת יאכל פת הבאה בכיסנין, הוא לע"ד כקבע סעודתו שיש לו לברך המוציא ובהמ"ז אף שיאכל מעט ממנו ועיקר השביעה והקביעות ע"ז הוא רק משום הדגים והבשר והמטעמים שאוכלין הרבה בסעודת חתונה, וכמפורש כן במג"א /או"ח/ סי' קס"ח סעי' י"ג.

אבל לע"ד יש עצה קלה דאלו הרוצים שלא לחכות עד גמר הסעודה וז' ברכות יאמרו בפירוש קודם שישבו לאכול שאין מתכוונים להצטרף לקביעות עם שאר המסובין, שאז אף שיושבין בשלחן אחד לא מתחייב בזימון. וראיה לזה מרמ"א /או"ח/ סי' קצ"ג סעי' ג' שכתב בטעם המנהג שלא לזמן בבית עכו"ם דאף שקבעו לאכול הוי כאילו אכלו בלא קבע דכיון שיש לחוש ולירא כשישנו בנוסח הברכה ולא יאמרו הרחמן יברך בעה"ב לכן מתחלה לא קבעו עצמן רק לברך כל אחד לבדו, אלמא דלא מהני קביעות אכילה אלא בסתם שהוא גם לברך ביחד אבל כשפירשו שאין קביעותן לענין הברכה לברך יחד אלא כל אחד לבדו לא מחייב קביעות כזה בזימון. ועיין במג"א /או"ח/ סי' תקנ"ב סק"ט שמוכיח מדין זה דרמ"א דאף באכלו שלשה ביחד בקביעות סעודה המפסקת לא יזמנו מטעם דלא חשיב קביעות משום דאין דעתם לקבוע כהא דרמ"א סי' קצ"ג, וכוונתו משום דמוכח מרמ"א שלא סגי בקביעות האכילה יחד לבד אלא שצריך שתהיה קביעותם גם ע"מ לברך יחד אך בסתמא הוא כנקבעו גם לברך יחד כיון שיש מצות זימון וגם מעלת ברוב עם אבל כשיש טעם שלא יהיו רוצים לקבוע לברך יחד כמו בבית העכו"ם שיש יראת העכו"ם אמרינן אדרבה דמסתמא הוא כלא קבעו עצמן לברך יחד אלא לברך כל אחד לעצמו, לכן גם בערב תשעה באב כיון דיותר טוב שלא לזמן לברך יחד הוי אף בנקבעו לאכול יחד שהוא רק לברך כל אחד בעצמו.

ולשון מחצית השקל לא מדוקדק שמשמע שמפרש שלא נחשב קביעות אף לאכילה בין בהא דרמ"א בדין בית העכו"ם בין דהא דערב ת"ב ולכן נקט רק תחלת לשון הרמ"א והטעם אולי הוא בגדר בטלה דעתו. אבל לבד שלא מסתבר זה דהא היראה בבית העכו"ם אינה על הקביעות לאכול יחד בשלחן אחד אלא מצד שלא יאמרו הרחמן יברך בעה"ב, וכן בערב ת"ב אין הקפידא על האכילה יחד אלא כדי שלא יתחייבו בזימון ע"י הקביעות, כמפורש בלשון הש"ע שם /או"ח תקנ"ב/ סעי' ח', וא"כ איך נימא שיתבטל דעתם ולא יתחשב קביעות לאכילה. אלא צריך לומר דכוונת הרמ"א כדבארתי שאף שודאי הוא קביעות להאכילה מ"מ לא סגי בזה להתחייב בזימון אלא צריך שיקבעו גם לברך ביחד ותליין זה אף בסתם קביעות, ובבית עכו"ם יש לתלות בסתמא שהוא קביעות רק לאכול יחד ולא לברך יחד כמפרש הרמ"א דבריו בסוף, והוא באור על דבריו שבתחלה. והוכיח מזה המג"א גם באכלו ביחד בערב ת"ב שאף שג"כ הוא קביעות לאכילה דאין מזמנין משום דבעי גם קביעות לברך יחד וזה ליכא בסתמא בערב ת"ב שליכא מעלה בזימון. וא"כ כ"ש בפירש שאינו רוצה לקבוע עמהן לברך יחד שלא יתחייב בזימון.

אחרי כתבי זאת נזדמן לידי א"ח שנדפס שם ס' חכמת שלמה מהגאון ר' שלמה קלוגער ז"ל שפוסק כן בפירוש ששלשה שישבו ע"ד שיהיו רשאים ליחלק שרשאים ליחלק ולברך כל אחד בעצמו בלא זימון. אבל ראיתו מסי' קצ"ה סעי' א' /או"ח/ שלהמג"א אליבא דהש"ע לא מצטרפין אפילו בבית אחד אם לא נתכנסו מתחלה ע"ד להצטרף, ומחדש דבפירשו אף הב"י והט"ז יודו דאין מצטרפין בע"כ, אינו כלום דרק בב' מקומות בבית אחד אף שרואין אלו את אלו בעינין שיכנסו ע"ד להצטרף להמג"א אליבא דהמחבר אבל בשלחן אחד שהוא הקביעות לאכול יחד א"צ שיכנסו ע"ד להצטרף אף להמג"א וכמפורש שם /או"ח קצ"ה/ במג"א שכתב ואף למש"כ בס"י קצ"ג סעי' ב' דלא בעינן קביעות בתחלת הסעודה מ"מ בעינן שיהיו קבועים בשלחן אחד בסוף הסעודה והכא כל חבורה היא בפ"ע לכן אין מצטרפין אא"כ נכנסו לכך עיין שם, א"כ מפורש דבקבועים על שלחן אחד לא בעינן שיכנסו לכך, וא"כ אפשר אף פירשו לא מהני בקבועים על שלחן. אבל הראיה שכתבתי מהרמ"א /או"ח/ דס"י קצ"ג וממג"א /או"ח/ ס"י תקנ"ב היא ראייה גדולה. ונהנתי שעכ"פ לדינא סובר גם הגרש"ק כדכתבתי.

וממילא לא יתחייב גם בז' ברכות מאחר דלא חייבו אלא לעשרה ואף אשר ברא לא חייבו אלא לשלשה ולכן כיון שלא מתחייב בזימון דעשרה ואף לא לשלשה לא מתחייב בהז' ברכות ולא באשר ברא.

איברא דלא ידוע לי בעניותי מקור להרמ"א מהגמ' דאולי סגי בקביעות אכילה לבד ולא יועיל מה שיפרשו שאין רוצים להצטרף לברך יחד. ואולי הוא מסברא דכמו שמועיל כוונה להצטרף אף שהם בעצמם ב' חבורות שדין זה הוא בירושלמי דצריך שנכנסו מתחלה ע"ד להצטרף והובא ברא"ש ס"י ל' לכן מסתבר לרמ"א דמועיל כוונה גם להיפוך דאף שהם בשלחן אחד אם נתכוונו בפירוש שלא להצטרף לא יצטרפו. ובעצם לפ"ז הא יש לפרש בהא דרבא דאצל ריש גלותא ברכו ג' ג' אינו שהותר להם ליחלק אף שנאסרו משום כבוד הריש גלותא, אלא שבשביל שיקפיד פירשו מתחלה שלא לקבוע לברך יחד אלא

כל אחד בפ"ע. וא"כ אפשר שזהו מקור הרמ"א. אבל א"כ יקשה דהא המג"א סובר כהרמ"א ולמה כתב בסק"ו דהטעם משום זילותא דר"ג וגדול כבוד הבריות ולכן משמע שאף שנתחייבו בזימון דעשרה סובר שבשביל כבוד ר"ג מותרין להתחלק, וא"כ ליכא ראייה מזה להרמ"א. עכ"פ הרמ"א והמג"א סברי כן, ויש לסמוך ע"ז למעשה לע"ד כשיש לו צורך והכרח לצאת מחמת שמאחרין טובא והוא צריך להשכים.

ידידו, משה פיינשטיין

Rabbi Jachter

רמב"ם הלכות אבל פרק יד הלכה א

מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחר בתורה ובמצות.

ספר החינוך פרשת ויקרא מצוה קכג

מדיני המצוה, שכל אחד מארבעה חטאים אלה מחייב עושהו להביא כשבה או שעירה כדין חטאת קבועה הידוע, ואינו נפטר בעוף או בקמח אלא אם כן הוא עני. ואם הוא עני והביא כשבה או שעירה לא יצא ידי חובתו, והטעם לפי שאחר שריחם האל ברוך הוא עליו ופטרו בכך אינו בדין שידחוק עצמו להביא ביותר [מ]מה שתשיג ידו. ובזה יקנה כל מבין עצה לבלתי עשות הוצאות ביותר מן הראוי לו לפי ממונו, למען כי בו סבה לגזול את הבריות כשמבקש לימודו ואינו מוצא.